

Ny valglov

Demokratibygging de neste 50 årene

Norsk valgordning: en suksess med mange gode gjennomførere

- «never change a winning team»
- Foredle og bevare
- Partiene har sine kjepphester og særlige ønsker: legitimt
- Noen hovedprinsipper:
  - sikre deltagelse i politikken og i valg
  - stemmers uttelling («one man, one vote»)
  - hensyn til de som er langt fra makt
  - sikre stabile, styringsdyktige utøvende regjeringer/formannskap

Mandat

- Utvalget skal se på **alle sider** av valggjennomføringen, blant annet forsendelse av forhåndsstemmer, forholdet mellom tidligstemmegivning, forhåndsstemmegiving og stemmegivning på valgdagen, ansvar og roller knyttet til mottak og opptelling av stemmer og godkjenning av valg.
- Utvalget skal også vurdere om det er behov for endringer i valgordningen, og om **endringer i fylkesstrukturen** bør få konsekvenser for valgordningen. Personvalgordningen ved stortingsvalg og mulighet til å stryke kandidater ved lokalvalg vil være en del av dette.
- Utvalget skal se spesielt på **klageadgang** ved valg.
- Utvalget skal avgi sin utredning til Kommunal- og moderniseringsdepartementet innen **31. desember 2019**.

Valg 2019 og 2021

- 2019: Kommune og fylkestingsvalg med nye grenser
- 2021: Stortingsvalg etter gamle grenser (valgdistrikt)
  - Prop. 76 L
  - (2017–2018)
    - Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)
- **Endringer i vallova (valdistrikt ved stortingsval, rett til å stille liste ved val mv.)**
- *Tilråding frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet 10. april 2018, godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Solberg)*

Noen utfordringer

- **Deltagelse, legitimitet og rettferdighet**

2005: 77,4%

2009: 76,4%

2013: 78,2%

2015: 60 (kommune) 55,9% (fylke)

2017: 78,2%

- **16-åringene?**
- **E-valg?**
- **Tilgjengelighet for alle til enhver tid? Universell utforming**
- **Valgbarhet Stortinget : dep ansatte**
- **Forenkling: valgkort? En valgdag pr 4.år?**
- **Fratagelse av stemmerett**
- **Forhåndstemmegivning, tid og omfang**
- **Klageordning; uavhengighet og realitet**
- **Sårbarhet og Sikkerhet**

Sanner avlyser e-valg

FOTO: Roald, Berit

BILDETEKST ↗

Kommunalminister Jan Tore Sanner avlyser forsøkene med valg over internett. Mandag kveld slapp departementet en pressemelding hvor de også forteller at man vil flytte gjennomføring av valg til et eget direktorat.

Politisk uenighet om forsøksordningen er årsaken til at kommunaldepartementet setter foten ned.

MARIE MELGÅRD

Regioner

Venstres regionkart.

Nye regioner – nye valgdistrikt?

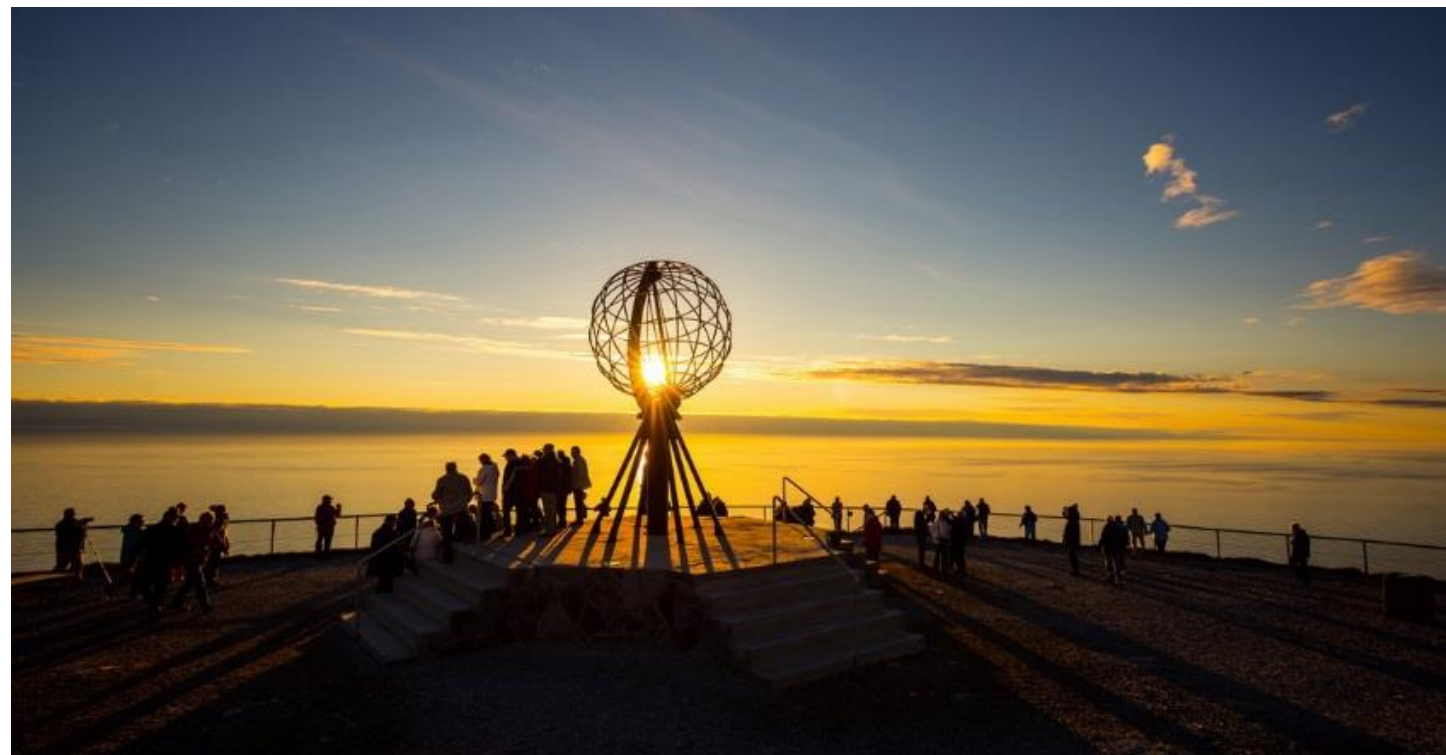
- Nærhet og legitimitet? Deltagelse? Demokratisk deltagelse, ombudsrolle
- Politiske partiers organisering
- Nominasjon og partistøtte
- Realitet i regionene
- Praktiske spørsmål

Arbeiderpartiet

Mandatfordeling

- Areal og folketall
- Rettferdigheten i Finnmark

Utjevningsmandater og sperregrense

- Hvert valgdistrikt sitt utjevningsmandat
- Nasjonal liste utjevningsmandater?
- Sperregrense: høyere? Lavere?

Personvalg

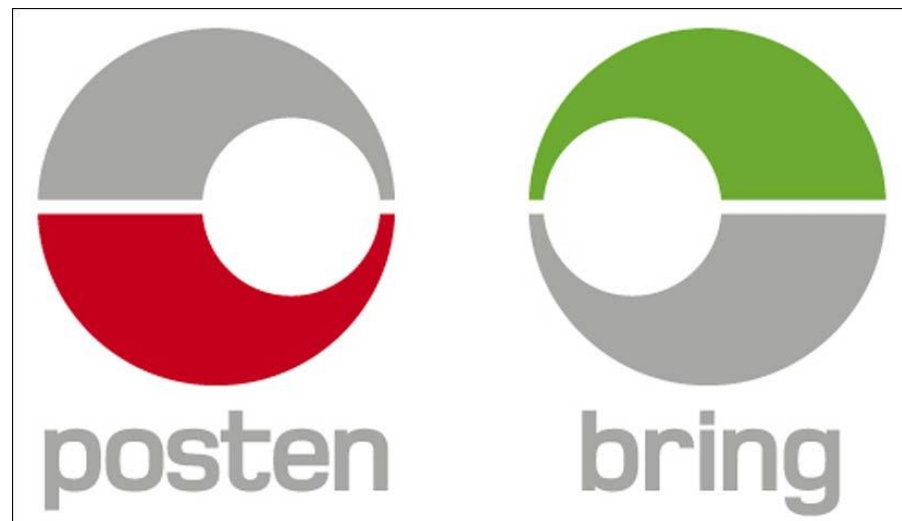
- Større eller mindre muligheter?
- Lokalvalg og stortingsvalg
- Forenkling? Et kryss er et kryss?
- Mer makt til forvitrende partier?
- Forebygge populisme?
- Sikre at folk tør stille? Kvinner?
- Ha ordninger som har realitet i seg?

Forhåndsstemmer

Valår	2005	2009	2013	2017
• Godkjende stemmer	2 638 263	2 682 904	2 836 029	2 926 836
• Valtingsstemmer	2 165 612	2 028 965	1 980 774	1 863 159
• Førhandsstemmer	472 651	653 939	855 255	1 063 677
• prosent av godkjende stemmer totalt	17,9	24,4	30,2	36,1

For seint innkomne forhåndsstemmer

- Førhandsstemmer må ha komme inn til valstyret innan klokka 17 dagen etter valdagen for at stemmegivinga skal godkjennast, jf. vallova § 10-1 første ledd bokstav g. Stemmer som kjem inn etter dette tidspunktet, blir forkasta. Ved valet i 2017 blei 318 førhandsstemmegivingar forkasta av denne årsaka. Fristen blei forskuva til klokka 17 dagen etter valet ved ei lovendring i 2016. Før dette måtte førhandsstemmegivingane ha komme inn til valstyret innan klokken 21 på valdagen. Endringa blei gjord for å hindre at talet på for seint innkomne førhandsstemmer auka som følgje av at post ikkje lenger blir levert på laurdagar.